పడుగ నీడ

-పెద్దింటి అశోక్‌కుమార్

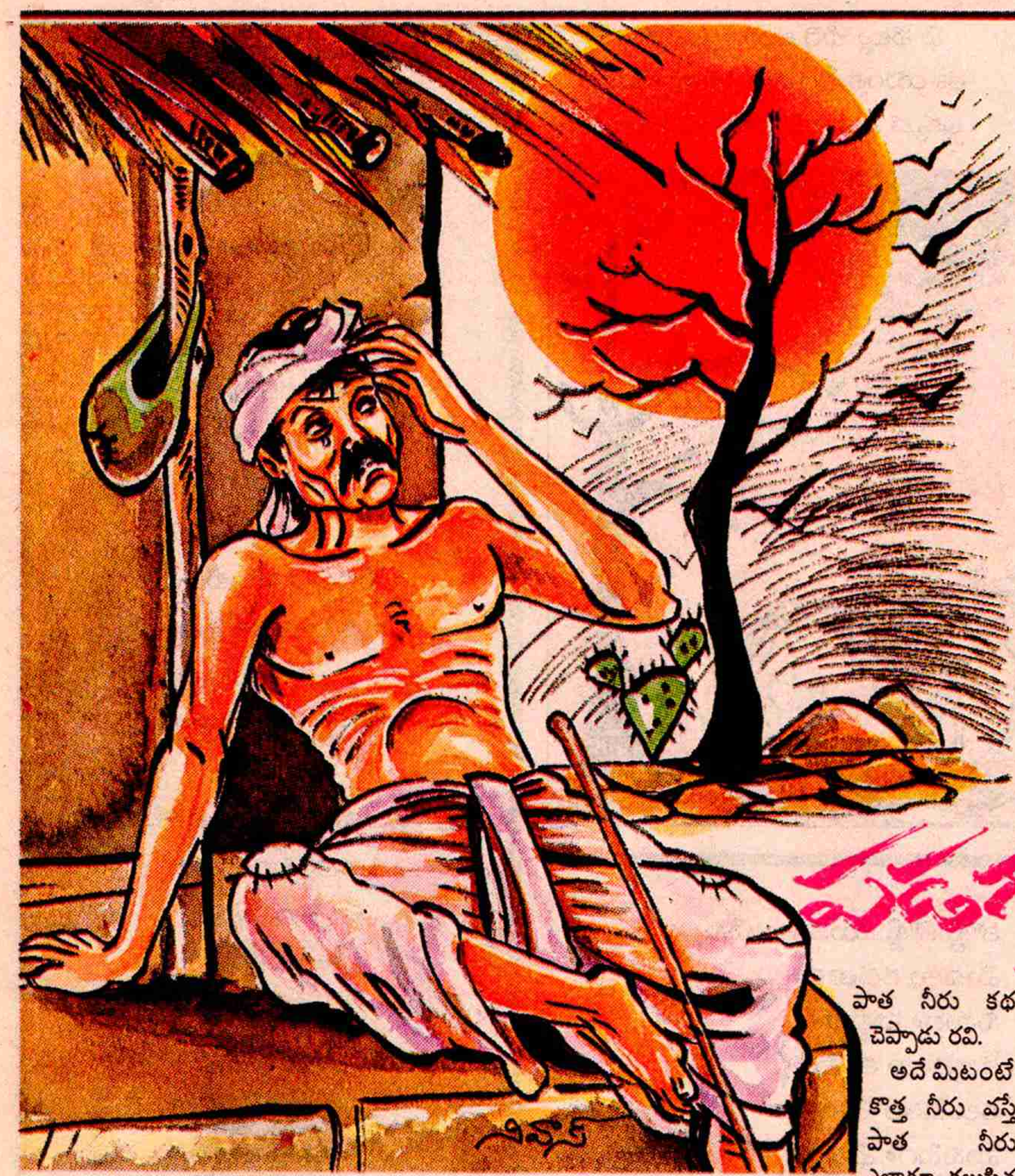

"మార్పు అవసరమేకదా...!" నా సమాధానం.

"ఈ మార్పు ఎవరిని ఉద్ధరించింది...?" దేవేందర్ ప్రశ్న.

"మార్పు వల్లనే గదా... సస్యవిప్లవాన్ని సాధించాం. షిప్‌టు మౌత్‌నుండి గోదాముల నిండా ధాన్యపు నిలువలను సాధించాం. ఎద్దు నడువాలె... నాగలి దున్నాలె అని కూర్చుంటే ఇన్ని కోట్ల జనాభాకు తిండి దొరికేదేనా...? నేడు ఆహారపు కొరతనే లేదంటే అది మార్పువల్ల కాదా...?"

నేను కొత్తగా చూస్తున్నట్టు దేవేందర్ నావైపు వింతగా చూసాడు. ఆ చూపునకు కారణం ఉంది.

నిన్నమొన్నటివరకూ నేను దేవేందర్‌ను సమర్థించేవాడినే. ఇద్దరం కలిసి యంత్రీకరణ, హరిత విప్లవాలమీద దుమ్మెత్తి పోసేవాళ్లం. సంస్కృతి, సాంప్రదాయమని మనసు కొట్టుకునేది. జీవితం, సంస్కృతి విడదీయరానిదని సంస్కృతి విధ్వంసం జీవన విధ్వంసమేనని మనసు విలవిలలాడేది.

రవి నా అభిప్రాయాన్ని పూర్తిగా మార్చేసాడు. చేనేత సంరక్షణ సమితి సెమినార్‌లో పరిచయమయ్యాడు రవి. మంచి మాటకారి. చెప్పిన దాన్ని సహేతుకంగా వివరిస్తాడు.

అతలా కుతలమైన చేనేత బతుకులు, ఆత్మహత్యలు గురించి నా వాదన విన్నాక ఒకే ఒక ప్రశ్నను అడిగాడు రవి.

"ఇదే బట్ట క్వాలిటీతో ఇంతకంటే మంచి ఫినిషింగ్‌తో ఇందులో సగం ధరకే బయట మిల్లులో దొరుకుతుంటే ఈ నేత బట్టను ఎవరు కొంటారు...? ఎందుకు కొంటారు...?"

నేను సమర్థించుకున్నాను. ఆత్మహత్యల సంగతి చెప్పాను. రవి ఒప్పుకోలేదు. "మార్పుతో కోట్లమంది బాగుపడతారు. వందలమంది బాధపడతారు. దేనిని ఒప్పుకుందాం. దేనిని ఆమోదిద్దాం..." అంటూ కొత్తనీరు పాత నీరు కథ చెప్పాడు రవి.

అదేమిటంటే కొత్త నీరు వస్తే పాత నీరు ఎలాగూ కలుషితమవుతుంది. కొత్తలో కలరానో టైఫాయిడో వచ్చినా వెంటనే సర్దుకుంటుంది. నీళ్లు తొందర్లోనే పేరుకుని మంచినీళ్లవుతాయి. ఈ మార్పులకు భయపడి కొత్త నీళ్లకు అడ్డుకట్టవేస్తామా...? ఒకవేళ వేస్తామే అనుకో. పాత నీళ్లతో ఎన్ని రోజులు సరిపెట్టుకుంటాము...? అని ప్రశ్నిస్తాడు రవి.

"మరి అతలాకుతలమైన బతుకుల సంగతేమిటి...?" రవిని అడిగాను. అడిగిందే అడిగినట్టు నావైపు విసుగ్గా చూసాడు రవి. అదీ కొద్దిసేపే! తర్వాత మామూలుగానే "కాదు డాక్టర్ గారూ... మార్పు ఒక యుద్ధంలాంటిది. ఎంతోకొంత రక్తపాతం తప్పదు. పాత నీరు కొత్త నీరు కలిసినప్పుడు తట్టుకోలేని చేపలు కొన్ని ఎగిరెగిరి పడుతాయి. కొన్ని నీటికి ఎదురీది నిలదొక్కుకుంటాయి. సంధికాలంలో ఎదురీదడం నేర్చుకోవాలి" అన్నాడు.

వీరు వారు కావడానికి వారం పట్టింది. ఈ వారంలో రవీ నేను గ్లోబల్ మార్పులు, హరిత, నీలి, శ్వేత విప్లవాలనుంచి ప్రపంచ మార్కెట్ దాకా చర్చించుకున్నాం.

అప్పుడు నా అభిప్రాయమే మారిపోయింది. సామాజిక పరిణామక్రమంలో ఏ కాలంలోనైనా మార్పును వ్యతిరేకిస్తూ మాటలు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి. అనివార్యమైన మార్పును ఉపయోగకరమైన ఆవిష్కరణను ఆపలేం. ఆపడం అంత ఆరోగ్యంకాదని కూడా నాకు అనిపించింది.

అదే విషయాన్ని ఇప్పుడు దేవేందర్‌తో చర్చిస్తున్నాను. నాలోని మార్పును జీర్ణించుకోలేకపోతున్నాడు దేవేందర్.

"కాదు దేవేందర్... చేనేత పరిశ్రమనే తీసుకుందాం. పవర్‌లూం వచ్చింది కాబట్టి సరిపోయింది. మగ్గంతోనే నెయ్యాలె. మనమే తొడగాలంటే ఇన్ని కోట్ల జనాభాకు బట్టలు అందేవేనా...?" అడిగాను.

దేవేందర్ అదే స్థాయిలో "నువ్వు మార్పును కేవలం ఇన్వెస్టిగేషన్, ఇనుస్ట్రుమెంట్స్, డిస్కవరీ రూపంలోనే చూస్తున్నావు. వార్మింగ్‌ను సృష్టించే పరిస్థితులను అర్థంచేసుకోవడం లేదు. అవసరం లేకున్నా అవసరమై కూర్చున్న యంత్రాలను అర్థం చేసుకోవడం లేదు" అన్నాడు.

స్వప్న టీ తెచ్చి టేబుల్ మీద పెడుతూ "పొద్దున్నే కూర్చున్నారు. క్యాంప్ సంగతి మరిచిపోయారా." గుర్తు చేసింది.

టైం చూసుకున్నాను. ఎనిమిదీ పది. టీ అందుకుని తాగుతూ "యాంత్రిక విప్లవం చాలా మేలు చేసింది దేవేందర్... యంత్రాల వల్ల ఉత్పత్తి పెరిగింది. రేటు తగ్గింది. ఉత్పత్తుల అమ్మకం కోసం కొత్తగా పెద్ద మార్కెట్‌లు ఏర్పడ్డాయి. పని కోల్పోయిన కార్మికులకంటే రెట్టింపు కార్మికులకు ఈ మార్కెట్‌లో పని దొరికింది." అన్నాను.

"డాక్టర్... నువ్వేదైనా బిజినెస్ చెయ్యబోతున్నావా..." టాపిక్ మార్చి హఠాత్తుగా అడిగాడు దేవేందర్.

కప్పు టేబుల్ మీద పెడుతూ "ఎందుకు...?" అన్నాను.

"ఏం లేదు... మనిషి కమర్షియల్‌గా మారేప్పుడు అంతకుముందు నమ్మిన సిద్ధాంతాలను మార్చుకుంటాడు. దగ్గరి వాళ్లను మార్చాలని ప్రయత్నిస్తాడు" అన్నాడు నవ్వుతూ.

నాకూ నవ్వొచ్చింది. నన్ను ఏవిధంగా అంచనా వేసాడో అర్థమయింది.

దేవేందర్ మంచి కవి. మనిషిలో పారదర్శకత ఉంది. రాతల్లో జీవితంలో ఒకేలాగుంటాడు. అతడన్నా అతడి రచనలన్నా నాకు చాలా ఇష్టం. ప్రైమరీ స్కూల్ టీచర్‌గా పనిచేస్తున్నాడు.

స్వప్న మెడికల్ క్యాంపు గురించి మరోసారి గుర్తుచేసింది. ఈసారి గొంతులో విసుగుంది. చర్చలు, మాటలు, సభలూ సమావేశాలు పనికిమాలిన పనులని ఆమె అభిప్రాయం. ఇంటివద్ద ప్రాక్టీసు పెడితే ఎంతో డబ్బు సంపాదించవచ్చునంటుంది. నన్ను రోజూ హెచ్చరిస్తుంది కూడా.

మా మాటలు క్యాంప్ మీదికి మళ్లాయి.

"ఏ ఊరు...?" దేవేందర్ అడిగాడు.

"అన్నట్టు మరిచాను. మీ ఊరే! లింగంపెల్లి. ఏదో వింత వ్యాధి సోకిందట. వారంలో పదిమంది పిల్లలు చనిపోయారట. క్యాంపు వేయాలని కలెక్టర్ ఆర్డర్. ఊరు ఎలా ఉంది...? పెద్దదేనా...?" అడిగాను.

అడిగిన తర్వాత గుర్తొచ్చింది దేవేందర్ 'నా ఊరు పోయమ్'. అగ్గిమీద బొర్రిత్తే సువ్వవోయిన సోరకాయ... ఎండిన సొంటికొమ్ము... పాలుగాదు...రక్తంగారుతున్న తల్లిరొమ్ము... నా ఊరు అంటాడు అందులో.

సమాధానం చెప్పలేదు. బేలగా నవ్వాడు దేవేందర్. నవ్వుతూ లేచాడు.

ఎప్పటినుంచి ఉగ్గబట్టుకుందో స్వప్న. దేవేందర్ వెళ్లబోతుంటే "అన్నయ్యా సోనీకి రోజుకో పేరియడ్ చెప్పండి. చుట్టుపక్కల పిల్లలుగూడా వస్తారు" అన్నది.

సోనీ నా కూతురు. సెవెంత్ క్లాస్. రెండు ప్రైవేట్లు చెప్పుకోక ఎందుకీ నస అన్నది ఆమె ఆలోచన. ఈ విషయంలో దేవేందర్ భార్యకూడా స్వప్న మాటలనే బలపరుస్తుంది. వాళ్లిద్దరు కలిసి మమ్మల్ని సంస్కరించే పనిలో ఉన్నారు.

స్వప్న మాటల్ని ఎలా అర్థం చేసుకున్నాడో గాని "రేపే ఒక టీచర్‌ని ఏర్పాటుచేస్తా" అని నవ్వుతూ తిప్పికొట్టి బయటకు నడిచాడు దేవేందర్.

* * *

ఊరు నిజంగా సువ్వవోయిన సోరకాయలా ఉంది.

అప్పుడే జీపులో రెండు రౌండ్లు వేసి వచ్చాం. కూలిన గోడలు. తాళాలు యాలాడుతున్న ఇండ్లు. పాక్కిలితో వాకిండ్లు. దైన్యం నిండుకున్న మొఖాలు. తల్లి రెక్కల కింద భయం భయంగా ఒదిగిన కోడి పిల్లలా మౌనంగా, దిగులుగా ఉంది ఊరు.

విచిత్రమేమిటంటే ఊరిలో పిల్లలు వృద్ధులూ తప్ప యువకులు కనిపించడంలేదు. స్కూల్లో క్యాంపు. నేనూ మరో ఇద్దరు జూనియర్లు ఇద్దరు ఏఎన్నెమ్‌లున్నాం. ఎవరి పనుల్లో వాళ్లున్నారు. చిన్న పిల్లల్ని ఎత్తుకుని వస్తున్నారు. పేర్లు రాసుకుని సంతకాలు తీసుకుని టెస్టులు చేస్తున్నాం. మందులిస్తున్నాం. రోగ నిర్ధారణ మాత్రం కావడంలేదు.

వారంరోజుల కింద వరుసగా నలుగురు పిల్లలు చనిపోవడంతో ఊరు వార్తల్లోకి ఎక్కింది. ముందుగా చర్మంమీద పొక్కులు. వెంటనే జ్వరం. తీవ్రమైన జ్వరం. కోమాలోకి వెళ్తే శవమే లేస్తుంది. ఆ వ్యాధి వచ్చిన పిల్లలెవరూ బతక లేదు. శాంపిల్స్‌ను లాబ్‌కు పంపాము. రిజల్ట్స్ రాలేదు. ముందు జాగ్రత్తగా యాంటీ బయాటిక్స్ ఇస్తున్నాం. ఎవరికి జ్వరం వచ్చినా చర్మంమీద పొక్కులు వచ్చినా క్యాంపుకు రావాలని చాటింపు వేయించాం.

మధ్యాహ్నమయింది. పేషెంట్స్ తగ్గిపోయారు. మిగతా స్టాఫ్ మాట్లాడుకుంటున్నారు. నేను బయట నిలబడి చూస్తున్నాను. ఎండిన పాల మరకల్లా సున్నం వెలిసిపోయిన ఇండ్లు... కారిన రక్తపు మరకల్లా జాజుపట్టీలు... ఊరు చుట్టూ ఎడారిలాంటి బీడు పొలాలు... విరిగి పైకి పొడుచుకు వచ్చిన ఎముకల్లా వట్టిపోయిన బోర్లు. మనుషులు ఎండిపోయిన నల్లతుమ్మ పుల్లల్లా ఉన్నారు. ఊరుఊరంతా ఆకు రాల్చుకున్న చింత చెట్టులా ఉంది.

దేవేందర్ పోయమ్ మరోసారి గుర్తొచ్చింది. 'గీత గీతకూ వంపులు తిరిగి నొక్కులు వడ్డ ఎండిపోయిన ఈత చెట్టు లాంటి నా ఊరు ఒకనాడు బాలింతరాలు...' అంటాడు.

హోటల్ నుండి టీ వచ్చింది. దాహంగా ఉంటే గ్లాసులో నీళ్లు అందుకుని తాగాను. గుక్కెడు నీళ్లు గొంతు దిగినాయో లేదో పొలమారింది. నీళ్లు ఉప్పగా ఉన్నాయి. గ్లాసు మీద తెల్లగా సుద్ద కట్టు. నోట్లోని నీళ్లను ఉమ్మేసి టీ అందుకున్నాను. అదిగూడా సహించలేదు. కింద పెట్టేసాను.

అప్పుడే ఒక వ్యక్తి వచ్చాడు. వయసు యాభై దాటే ఉంటుంది. మొఖం నిండా తెల్లటి గడ్డం. జుట్టు నెరిసి ఉంది. భుజం మీద మాసిపోయిన పంచె బుడ్డగోచి తప్ప శరీరం మీద ఏ ఆచ్ఛాదనా లేదు. కొద్దిగా వణుకుతున్నాడు.

దగ్గరగా పిలిచి విషయం అడిగాను.

కండ్లు లోతుగా ఉన్నాయి. లోతైన కండ్లలో తడి ఉంది. గొంతు పెగల్చుకుని చెప్పాడు. "సార్... మా గంగుబాయి సార్... బాగలేదు..."

"ఏమయింది..." ఆతృతగా అడిగాను. చిన్నపిల్ల అనుకొని.

"తెలువది సార్... పూర్తిగా ఎండుకపోయింది."

"ఎప్పటి నుంచి."

"నాలుగేండ్లు దాటింది సార్... సరిగ్గా ఇదే దినం. యాసంగి నాట్ల మీద బోర్లవడ్డది... ఎవలకు చూపించినా రోగానికి తగ్గ మందు ఇస్తలేరు. మీరైనా చూసి మందు ఇయ్యండి సార్..." అన్నాడు.

"గంగుబాయి ఏమైతది." కొద్దిగా స్థిమితపడి అడిగాను.

అతడు కదిలిపోయాడు. గొంతులో ఏడుపు ఒక్కటే తక్కువుంది. "తల్లి సార్... నా తల్లి. నలుగురు పిల్లల్ని కని భూమ్మీద పడేసిపోయింది నా భార్య. నా తల్లే వాళ్లను పోషకర్తన చేసింది సార్..." ఆ కళ్ళల్లో తడి.

ముందుగా అతడు చెబుతుంటే ఎవరో చిన్నపిల్ల అనుకుని కంగారు పడ్డాను. కాదని తెలిసాక మనసు కొంత కుదుట పడింది. ఈ వయసులో అతడు తల్లి గురించి పడుతున్న ఆరాటం చూసి బాధకలిగింది.

"నలుగురు పిల్లలన్నావుగదా... వాళ్లు లేరా...?" అడిగాను.

"రెక్కలచ్చిన పక్షులుగద సార్... పాలు తాగిన రొమ్మును తన్ని ఎగిరిపోయారు. నా తల్లిని మీరే కాపాడాలి సార్... అది ఎప్పటిలా గలగల నవ్వాలి... ముందటిలా నిండుగా ఉండాలి..." అంటూ నా కాళ్ల మీద పడ్డాడు.

అతడిని లేవనెత్తి ఓదార్చాను. మెడికల్ కిట్ అందుకుని అతడి వెంట నడిచాను.

అతడు కండ్లు తుడుచుకున్నాడు. బలవంతాన నా కిట్ బ్యాగును పట్టుకుని ముందు నడుస్తున్నాడు. ఎండాకాలం ఇంకా మొదలుకానే లేదు. అయినా ఎండ స్రుమంటుంది. వేడిగాలి వీస్తుంది. ఎండకు రోడ్డుమీది ఇసుక మెరుస్తుంది.

దారి పొడుగునా అతడు తల్లి గురించే చెబుతున్నాడు. నేను 'ఊ' కొడుతూ నడుస్తున్నాను. దారిలో కలిసినవాళ్లు మమ్మల్ని మార్చి మార్చి చూస్తున్నారు. ఏదో గొణుక్కుంటున్నారు. మాటల్లో ఇద్దరం ఊరు దాటాం.

"నాలుగేండ్లు దాటింది సార్... సరిగ్గా ఇదే దినం. యాసంగి నాట్ల మీద బోర్లవడ్డది... ఎవలకు చూపించినా రోగానికి తగ్గ మందు ఇస్తలేరు. మీరైనా చూసి మందు ఇయ్యండి సార్..."

"ఊరు దాటినాంగదా... ఎక్కడ మీ ఇల్లు" అడిగాను.

"ఎక్కడి ఊరు సార్... ఊరు ఎన్నడో నన్ను వేరు చేసింది. ఇప్పుడు ఊరి బయటనే గుడిసె వేసుకున్నాం. నేను నా తల్లి వద్దనే ఉంటున్నాను." అన్నాడు నడుస్తూ.

ఇద్దరం మడికట్ల తొవ్వ పట్టాం. అన్నీ బీడు భూములే!

"మొన్నమొన్నటివరకు ఇవి పంట భూములు సార్... మూడు పంటలు బంగారం పండింది. ఊరు పాల పొదుగులా ఉండేది సార్... ఎక్కడ ఏమయిందో... మాయల మరాటీ చేతుల బాలనాగమ్మ కర్రె కుక్క అయినట్టు పచ్చని పొలాలు బీడు భూములయినయి. పచ్చని సంసారాలు ఇచ్చుకపోయినయి. పాలకుండ లాంటి ఊరు ఉత్తకుండయింది. చెట్టు కొకలు, గుట్టకొకలు పారిపోయినారు..." అతడు చెబుతున్నాడు. ఆ మాటల తీరు నన్ను ఆకట్టుకుంది. చుట్టూ చూస్తూ నడుస్తున్నాను.

అతడు చెప్పిన ఆనవాళ్లు కనబడుతున్నాయి. పెద్దపెద్ద పొలం మడ్లు. అక్కడక్కడా బాయిలు, లిఫ్టులు, కరంటుమోటార్లు. అన్నీ ఎండుకపోయినయి. నెర్రెలు వారినయి. ములుపుచ్చుముండ్లు మొలిచి బీడువడ్డయి.

ఇద్దరం ఒక మామిడి చెట్టుకింద ఆగాం. చెట్టు నిండుగా లేదు. సగం ఎండింది. సగంకొమ్మలు ఆకులు లేకుండానే ఉన్నాయి. చెట్టుకింద ఎండిపోయిన బాయి. గడ్డమీద తుప్పుపట్టిన కరెంటు మోటార్. పక్కనే చిన్న గుడిసె. ఎక్కడా మనషుల అలికిడి లేదు. ఎక్కడో పత్తికి మందుకొడుతున్న చప్పుడు. అప్పుడప్పుడు గాటైన వాసన.

"తాతా... ఏది మీ తల్లి" చుట్టూ చూస్తూ అడిగాను.

అతడు బాయి చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు. బాయిలకు తొంగిచూస్తున్నాడు. చూస్తూ చూస్తూ "ఇదే సారూ... మా గంగుబాయి. ఇది తవ్వినంకనే నేను మూడుపూటలా తిండి తిన్న. పిల్లలకింత అన్నం పెట్టిన. ఇది తవ్వుతున్నప్పుడే సారూ... నా భార్య గంగవ్వ బాయిల జారిపడి చచ్చింది. అందుకే గంగుబాయి అని పేరు పెట్టుకున్న. ఎప్పుడూ నిండుగా ఉండేది. ఇప్పుడు ఎండుకపోయింది..." ఏదో వదురుతున్నట్టుగా అంటున్నాడు.

నాకేమీ అర్థంకాలేదు. అతడివైపు పరిశీలనగా చూసాను. ఇంతకుముందులాగా లేడు. ఏదో ట్రాన్స్‌లో ఉన్నట్టుగా ఉన్నాడు. పక్కన నేను లేనట్టుగానే తనలోతాను మాట్లాడుకుంటున్నాడు.

ఏం చెప్పాలో ఏం చెయ్యాలో అర్థంకాలేదు. చుట్టూ చూస్తుంటే ఒక వ్యక్తి పరుగెత్తుకుంటూ రావడం కనిపించింది. అతడిని ఎక్కడో చూసినట్టుగా అనిపించింది. తన పేరు రాములు అని పరిచయం చేసుకున్నాడు.

"సార్... ఏమనుకోకండి సార్... మా నాయిన పాణం బాగలేదు. ఊర్లెకు ఎవరు కొత్త వ్యక్తులచ్చినా ఇక్కడికి తీసుకస్తాడు. మేం ఎప్పుడు ఆయన్ను కనిపెట్టుకునే ఉంటాం. ఈరోజు నాకు ఇంట్లో పని ఉండి మరిచిపోయా. అంతే! మీ వెంటపడ్డాడు... " బాధగా అన్నాడు రాములు.

నాకు బాధగా అనిపించింది. ఏం జరిగిందో అతడిని వివరంగా అడిగాను.

"మానాయిన స్వంతంగా కొన్న భూమి సార్... బాయి తవ్వుకున్నాడు. నాలుగైదేండ్లు బంగారం పండింది. ఎండిపోయి నాలుగేండ్లయింది. రెండు సైడు బోర్లు ఏసినం. రెండు సెంటర్ బోర్లు ఏసినం. నీటి సుక్క రాల లేదు. అప్పటినించి ఇట్లా తయారయ్యాడు" రాములు చెప్పాడు.

నేను బాధగా తండ్రివైపు చూసాను. గుడిసెలోకి వెళ్లి కూర్చున్నాడు. కాలజ్ఞాన తత్వాన్ని పాడుతున్నాడు. భుజం మీది నుంచి తువ్వాల పరిచి కూర్చోమన్నాడు రాములు.

నేను టైం చూసుకున్నాను. రెండయింది. క్యాంపుకు వెళ్లాల్సి ఉంది. కానీ కాళ్లు కదలడం లేదు. హృదయం బాధతో బరువెక్కింది. ఇక్కడ నాకు అభివృద్ధికి మరో కోణం కనిపిస్తుంది. తువ్వాల మీద కూర్చుంటూ "డాక్టర్‌కు చూపించాల్సింది... పెద్ద జబ్బేమీకాదు. కౌన్సిలింగ్‌తో నయమవుతుంది" అన్నాను.

రాములు చెట్టు మొదట్లో కూర్చున్నాడు. బేలగా చూస్తూ "చూపించాం సార్. మా తమ్ముడు దవఖానలన్నీ తిప్పాడు. అయినా లాభం లేదు" అంటూ వివరంగా చెప్పాడు. అప్పుడు తెలిసింది అతడు దేవేందర్ అన్న అని.

మార్పును దేవేందర్ ఎందుకు అంతగా ప్రతిఘటిస్తాడో అప్పుడు అర్థమయింది. గుడిసెలోంచి రాగం వినిపిస్తోంది. నాకు జాలి వేసింది. బాయి వైపు చూసాను. వస్తున్న ప్రతీ మార్పుకు అనుగుణంగా ఒదిగి ఉంది. బాయికి మోటబారి ఉంది. మోటర్ ఉంది. బొరుపొక్క ఉంది. చుట్టూ గడ్డి మొలిచి ఎండిపోయి ఉంది.

రాములు చెబుతున్నాడు. "ఇది వందూరు భూమి సార్... గడ్డిగూడా మొలువక పోతుండె. కాలుపెడితే మోకాలి లోతు బుడుగు. ఇసుక మొరం జారవేసి నాయిననే సాగుచేసిండు. నా పుట్టుకలో రెండెకరాల భూమిలో ఐదు బస్తాల వడ్లు పండినయి. నేను పదేండ్ల పిల్లగానప్పుడు పది బస్తాలు పండినయి. ఇరవై ఏండ్లు వచ్చి వ్యవసాయం చేతవట్టినప్పుడు ఇరువై బస్తాల పంట తీసిన. ఆ మీద ముప్పయి... ఎన్నడూ చూడని పంట... మొన్నటిదాకా నలుపై బస్తాలు... నలుపై అయిదు బస్తాలు తీసినం. పంట పెరుగుతుంటే సంతోషపడ్డాంగానీ ప్రమాదం భూమినుంచి వస్తుందని ఊహించలేదు..."

నేను కొద్దిసేపు రాములునే చూస్తుండి పోయాను. అతడి మాటలు నాలో ఎన్నో ప్రశ్నలను రేకెత్తించాయి. అతడు చెబుతున్నది సస్య విప్లవం, హరిత విప్లవం తర్వాత అభివృద్ధి గురించి. బాయి ఎండిపోవడమనేది ఆ అభివృద్ధికి మరో ముఖం.

(మిగతా 19వ పేజీలో)

సైన్స్ టిప్స్

-సి.వి.సర్వేశ్వర శర్మ

విశ్వం ఎలా మొదలయ్యింది?

ఈ విశ్వంలో ఎన్నో గెలాక్సీలు వున్నాయి. ఇవన్నీ ఒక దానినుండి మరొకటి దూరంగా వెళ్ళిపోతున్నాయి. ఇలా వెళ్ళిపోతున్నాయి అని చెప్పుకోవడానికి శాస్త్రీయ ఆధారాలు ఉన్నాయి. అందుకే ఈ విశ్వాన్ని 'విస్తరిస్తున్న విశ్వం' అని అంటారు. పాలపుంత కూడా ఒక గెలాక్సీ. మనం నివశిస్తున్న భూమి ఈ పాలపుంతలోనే ఉంది.

ప్రతి ఒక్కరికి ఎదురయ్యే ప్రశ్న 'అసలు ఈ విశ్వం ఎలా మొదలు అయ్యింది?' అని. అనాదిగా ఎందరో మేధావులు ఈ ప్రశ్నకు రకరకాలుగా జవాబులు చెప్పారు. పైగా 'విశ్వం'కు సంబంధించి అనేక నమూనాలు కూడా రూపొందించారు. మొదట్లో అంతరిక్షంలో ఏ బిందువు నుండి చూసినా 'విశ్వం' ఒకే మాదిరిగా కన్పిస్తుందని ఊహించారు.

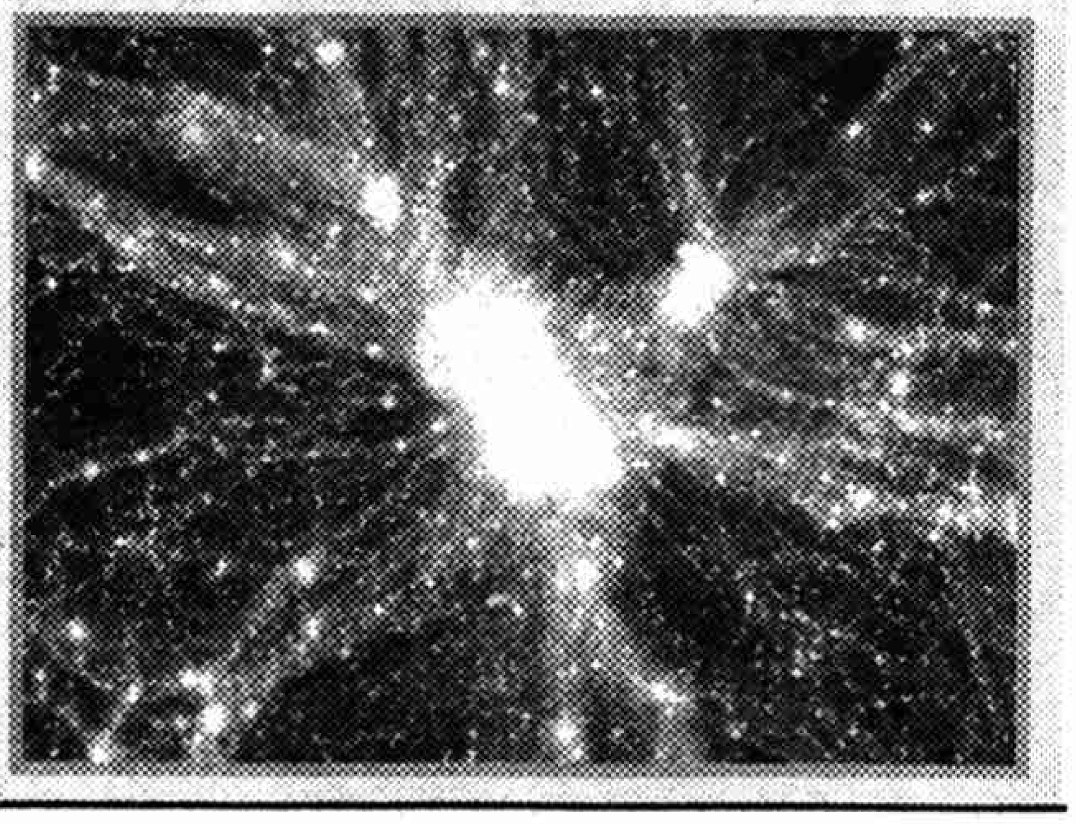

ఈ ఊహ ఆధారంగా 'విశ్వం' వివరణకు రెండు నమూనాలు ప్రతిపాదించారు. మొదటిది 'నిశ్చల స్థితి నమూనా', రెండవది 'బిగ్ బ్యాంగ్ నమూనా'.

'నిశ్చల స్థితి నమూనా'ననుసరించి ఎప్పుడు, ఏ బిందువు నుండి అంతరిక్షంలో విశ్వాన్ని పరికించినా ఒకేలా ఉంటుంది. కాలంతోబాటు దీనిలో ఎటువంటి మార్పులు ఉండవు. గతంలో విశ్వం ఫలానా సమయంలో సృష్టించబడింది అని చెప్పలేము. అనంతకాలం నుండి కొలవలేని పొడవు కల్గి ఈ విశ్వం ఉంటుంది. దీనికి 'ఆది' 'తుది' ఉండవు.

ఈ నమూనా 'విశ్వవ్యాప్తి'కి సరిపడేలా ఉండేందుకు అంతరిక్షంలోని శూన్య ప్రదేశంలో నిరంతరం పదార్థం సృష్టింపబడుతోంది అని వివరణ ఇచ్చారు. కాని ఆధునిక పరిశోధనలు ఈ వివరణను సత్తా లేనిదిగా పరిగణించి తోసేశారు.

మొత్తం అంతరిక్షం మూడు డిగ్రీల కెల్విన్ వికిరణ నేపథ్యంలో ఉందన్న విషయం శాస్త్రవేత్తలు తగిన ఆధారాలతో గుర్తించారు. ఈ వికిరణం 'బిగ్ బ్యాంగ్' నమూనాకు సరిపడేదిలా ఉంది. విస్తరిస్తున్న 'విశ్వానికి' నాందిగా మొదట్లో విస్తరణ మొదలయ్యిందని ఈ నమూనా భావన.

ప్రస్తుతం విశ్వం ఏ స్థితిలో ఉంది? ఇది ఏ రేటున విస్తరిస్తున్నది తెలుసుకుంటే వెనుకకు లెక్కులుకట్టి ఈ విశ్వం వయసు అంచనా వేయవచ్చు. ఈ లెక్కల ప్రకారం విశ్వం వయసు 13 బిలియన్లు మొదలుకుని 20 బిలియన్ల సంవత్సరాలు ఉండవచ్చునని, ఈ విశ్వానికి మరొక 10 బిలియన్ల సంవత్సరాల ఆయుష్షు కల్గి ఉండవచ్చునని ఒక అంచనా.

విశ్వం పేలి విస్తరించుకుందనే ఆలోచనను ఇప్పుడు అందరూ ఆమోదిస్తున్నారు. మొదట్లో ఊహాతీతమైన ఉష్ణోగ్రత కల్గి, అనూహ్యమైన సాంద్రత కల్గిన ఒక పెద్దఅగ్గి బంతి పేలి ముక్కలయి ఆ తరువాత ఈ ముక్కలు విస్తరించబడ్డాయి.

ఈ రోజున మనకు లభిస్తున్న అనేక మూలకాలు ఈ అగ్గి బంతిలో ఉడికి తయారయినవే. మిలియనాది సంవత్సరాల కాలంలో విశ్వం చల్లబడి పలుచనయ్యింది. పదార్థం చల్లబడడంతో అవి గెలాక్సీల కింద, అందులో నక్షత్రాలు గుత్తులుగా ఏర్పడడం జరిగింది. విశ్వవిస్తరణ నేటికీ కొనసాగుతూనే ఉంది. అయితే ప్రేలుడికి ముందు ఏమిటి? బిగ్‌బ్యాంగ్‌కి కారణం ఏమిటి? ఇవి ఇప్పటికి జవాబు లేని ప్రశ్నలుగానే ఉండిపోయాయి! ★

మొత్తం అంతరిక్షం మూడు డిగ్రీల కెల్విన్ వికిరణ నేపథ్యంలో ఉందన్న విషయం శాస్త్రవేత్తలు తగిన ఆధారాలతో గుర్తించారు. ఈ వికిరణం 'బిగ్ బ్యాంగ్' నమూనాకు సరిపడేదిలా ఉంది. విస్తరిస్తున్న 'విశ్వానికి' నాందిగా మొదట్లో విస్తరణ మొదలయ్యిందని ఈ నమూనా భావన.

(9వ పేజీ తరువాయి)

రాములు నా వైపు చూడటం లేదు. తన ఆలోచనల్లో తానున్నాడు. "నాగలితో దున్నిన నాడు నయముండె సార్. పంటకోసం పరుగులు తీస్తే భూమి ఖాళీ అయింది. రొట్టె ముక్కకోసం పాముల పుట్టలో చేయి పెట్టినట్టయింది...".

అతడి మాటల లోతుకు ఆశ్చర్యమనిపించింది. ఊర్లో నేను తాగిన నీళ్లు గుర్తుకొచ్చాయి. భూమి అడుగుపొరల్లో నీరు ఎంత ప్రమాదమో గుర్తుకొచ్చింది. వింత వ్యాధికీ నీటికీ సంబంధం ఉందా అన్న అనుమానం వచ్చింది. నా అనుమానమే నిజమైతే నేడు పల్లెలన్నీ ఖాళీ చేయాల్సిందే.

నాకు గ్లోబల్ వార్మింగ్ గుర్తుకొచ్చింది. దేవేందర్ మాటలు గుర్తొచ్చాయి. ప్రమాదం భూమిలోంచే కాదు గాలిలోంచి, ఆకాశంలోంచి ఉందంటాడు. అభివృద్ధిని ఒకవైపునుంచే చూస్తూ ఫ్యాక్టరీల కాలుష్యాన్ని పోగుచేసుకుంటున్నామంటాడు. ఉత్పత్తిని ఎక్కువ చేసుకుంటున్నంత వేగంగా కాలుష్యాన్ని ఎందుకు తగ్గించుకోవడం లేదంటాడు.

లేచి నిలబడ్డాను. రాములు గూడా నాతోనే నిలబడ్డాడు.

"మా తమ్ముడు మోటగొట్టినకాలమే మంచిదంటారు సార్. అది నిజంగాదు" రాములు అన్నాడు.

"నేను ఈ సబ్‌మెర్సిబుల్ పంపుల కాలమే మంచిదనుకున్నాను. అదీ నిజంగాదు" గుడిసె వైపు చూస్తూ అన్నాను.

రాములు తండ్రి ముడుచుకుని పండుకున్నాడు. పాట ఆగిపోయింది. రెండుమూడుసార్లు పిలిచాను. పలుకలేదు. గుండె బరువెక్కింది. కాగితంతీసి మందులు రాసిచ్చాను.

కాగితంవైపు నిర్లిప్తంగా చూసి "లాభం లేదు సార్... చికిత్స చేయాల్సింది మా నాయినకు కాదు..." అన్నాడు. అంటూ 'ఇది చలికి వణికే కాలం. కానీ ఇంత వేడిగా ఎందుకుందంటారు...? కడుపునిండా తిని కష్టంచేసుకునే కాలం. లేని రోగాలు ఎందుకొస్తున్నాయంటారు...? ఎక్కడో ఏదో జరిగింది సార్... దానికి చికిత్స చెయ్యాలి' అన్నాడు.

ఏ సమాధానమూ చెప్పలేని సందిగ్ధ భావన. మనసు ఆటుపోటుల సముద్రంలా ఉంది. మార్పుకూ మార్పుకూ మధ్య వేగంలో ఎక్కడో బ్యాలెన్సింగు దెబ్బతిన్నది. అది మరోవైపు నుంచి వేగంగా విజృంభిస్తుంది.

ఎడారిలాంటి మడికట్లనుంచి పాడుబడిన వీధుల్లోంచి క్యాంపునకు వచ్చాను. రాములు నావెంట చాలా దూరం వచ్చాడు. ఎక్కడ వెనుదిరిగాడో చూడలేదు. అభివృద్ధి పేరిట జరుగుతున్న విధ్వంసం నన్ను వెంటాడుతుంది. చెట్టు, పిట్ట, గుట్ట, మనిషి... ప్రకృతి మొత్తంగా విషపుకోరల్లో చిక్కి విలవిలలాడుతున్నట్టుగా అనిపించింది. అందరం పడగ నీడలో బతుకుతున్నామా అనుకున్నాను.

క్యాంపు చేరగానే సెల్ మోగింది. డిస్ట్రిక్ మెడికల్ ఆఫీసర్.

కొత్త కేసులు వివరాలు అడిగాడు. రిజిస్టర్‌లో లెక్కపెట్టి ఇరువై అన్నాను. అతడి గొంతులో ఉలిక్కిపాటు కనిపించింది. 'డాక్టర్...' అన్నాడు. అరుస్తున్నట్టుగా. తర్వాత తగ్గించి 'ల్యాబ్‌నుంచి రిపోర్టు వచ్చాయి. ఏ రీజన్ కనిపించలేదు. కారణమేమిటో తెలియడం లేదు' అన్నాడు నిరాశగా.

నాలో ఉద్వేగం పెరిగింది. "రీజన్ ల్యాబ్‌లో తెలదు సార్... ఇక్కడే తెలుతుంది. ఎందుకంటే మనం వేయిపడగల నీడలో ఉన్నాం. ఏ పడగ ఎప్పుడు విషం కక్కుతుందో తెలియదు. రేపు ఇంకే రోగాలు వస్తాయో తెలియదు. తినే తిండి, పీల్చే గాలి, తాగే నీరు, బతికే వాతావరణం... అన్నీ... అన్నీ విషం చిమ్ముతున్నాయి సార్..." అన్నాను.

నా మాటలు ఆఫీసర్‌కు అర్థమయ్యాయో లేదో తెలియదు. సెల్ మాత్రం కట్టయ్యింది. కళ్ల ముందు దేవేందర్ కవిత్వమూ, ఎండిపోయిన బాయి కదులుతున్నాయి. ★